

תורה אור השלם **נז:**

1. ואם כבש יביא קרבנו לחטאת וקבה תמימה וביאנה ויקרא ד לב
2. אם כשב הוא מקריב את קרבנו והקריב אתו לפני ה' ויקרא ג ז
3. ואם עז קרבנו והקריבו לפני ה' ויקרא ג יב

גליון הש"ס

גמ' אמר רב יוסף ברין
רחמנא. כעין זה יצמות קס
ע"כ:

הגהות הנאון מוה'
ליב פישלם

[א] צײל בין בחול בין
בשבת. (עײן נחשנה תמיד
נשחט); [ב] צײל ווערד
שבת ע״ש; [ג] חסר וײל
אז שחטו (אחזר חזות)
קודם לתמיד כשר (עײן
נחשנה עד מ״א ע״ל);
[ד] חסר וײל ואז טרק
קודם לזם התמיד כשר
(ע״ש); [ה] חסר וײל חזק
מקטרג חלבים ואמורין
שחריה מזוז נחשנה
(עײן דף ק״ח רע״ב);

מוסף רשמי

אחרי בדיה, כלשון
גסות ולענות ומד
במלכות (בריתות ב.ח.).
למטרפסיה. לנמולו,
לשנה אחרונה למלקו
(סמ).

הדרן עלך מקום שנתנו

מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

אחיו בדיה אי גדיא יאי יסק לתמיא אמר מלכא הוואיל ולא הוי ליה אימתא דמלכותא ניפסקו לימיניה יהב שוחד ופסקיה לשמאליה שמע מלכא ופסקיה לימיניה אמר רב יוסף * ברך רחמנא דאשקליה ליששכר איש כפר ברקאי ^א למיטרפיה מיניה בחאי עלמא אמר רב איש ייששכר איש כפר ברקאי לא תנא מתניתין ^ב דתנן ר"ש אומר כבשים קודמים לעזים בכל מקום מפני שמוכרחין במינו ת"ל ^ג ואם כבש יביא קרבנו מלמד ששניהן שקולים כאחד רבינא אמר אפילו מקרא נמי לא קרא דכתיב ^ד אם כבש ^ה אם עז ^ו אי בעי כבש לייתיה אי בעי עז לייתיה:

הוא כבש יציא וגו': אם כבש אם עז. וגבי שלמים מדלל הראה לך הכתוב רמו מובחר

סדר והלכות קרבן פסח ראשון בקצרה

(א) וְיָסֵר גִּבּוֹהַּ דְּרִיט מִתַּחַת וְיִסֵּר
לְשׁוֹן אֲרָמִי הוּא וְיָסֵר נֶטִל
תַּלְקוּ וְיִטְרְלוּ מִן הַשְׁעוֹס כִּגְד
חֻכְמוֹ. עֲרוּךְ (ב) כְּרִמּוֹת
כַּח: (ג) וְיָסֵר רִשְׁי שֶׁס
כְּרִמּוֹת. (ד) וְלִקְמֵן זֶה:
(ה) וְלִקְמֵן זֶה: (ו) וְלִקְמֵן
סִגְיָה. (ז) וְלִקְמֵן נֶטִל.
(ח) וְלִקְמֵן מִנִּי. (ט) וְלִקְמֵן
סִדְיָה. (י) וְלִקְמֵן עֵדִי.
(כ) וְלִקְמֵן סֵט:

אמרי בידים. בלשון חזק: אימא
תלכוטא. לא דיו שלא אמר כמותי
אלא שאמר אף בלשון חזק: דלשקליה.
השקיא עורו וגמולו: למיטרפסיה.
גמולו: לא סתא. לא שנת תמנה
וגרימא: ככשים קלמא לנשים.
בכ"מ חכב ככש תחלה: אם ככש
יבוא לתטא. כאן הקדים שפירה
לככשה דכתיב פשרה עליהו והבא
את קרבנ שפירת שים וגו' והדר
הא מה שפעת מינה שים שיהו שדר

ממנו מן הצורה שאכל בה (חלב ב' חבורות יכילין לאכול פסח א' ב' מקומות) (כ"ב הכ"ג) ובשר הפסח שהוציאו בעקירה והנחה חוץ לחבורתו מן הארץ ולחוך נאסר בארצו. הפסח אינו נאכל אלא בדיקה מחילה וי' חבורות שאוכלין ביות א' לריבין כל חבורה לעשות ידקה מחילה לעצמן ואילו הופרין פניהם לנאן ואילו לנאן שלא יראו מעורבין וכלה מותרת להחזיר פניה ושפת א' משמשת כסניהם והתחילו לאכול ואוכלו כפי שהפולק לשמש לחבורה ואחרת קופס פיו ומוחזיר פיו משמנו אכל חבורתו ונפרדה מהמחילה אינן אורכלין וכן אכל נעשה מחילה בין חבורה א' אינן אורכלין עד שסתמלק: בתחילת הסעודה שנכנסו רק ב' מהחבורה לריבין להמחין על השאר אכל ג' שנכנסו בזמן הסעודה אין לריבין להמחין: נעמא אקלה הכורים שורף את העממאים ואוכל העממאים. נעמא שלם או רביו שורפין מחור לפני הבירה כדי ליישן שלא נהרגו בו ונשרף תעמא מהעברה ואין ראו הבעלים לשורפו עקם ובקנים משל עמם שורפין. נעמא מעשיו והנותר שורפין בתכרותיהן מעץ נאמן. ונעמא הבעלים מקלחן אע"פ שהתחילו כבר לאכול ונעמא וכו' העממאים בחלקם של עממאים אכל התחילו כולן לאכול ונעמא מקלחן חלק העממאים ישרף ויהי אם ממו. אין הפסח נשחט ומרק ואכל אלא למנויו ולגמולתו ולטהורם וגם פסח. המאכל פסח ראשון או שני למחר או רב חובב אנכרי אכל פי שנימא אוחי מוחי מחדות ישראלי עכל לאכול פסח חייב מלכות: מילת נשן ועבדיו וטעילת פסחוייו של גדול נעמא מלשחט אלאכיל הפסח ולא עבדיו ושפחוייו של קטן מעבדים את הקטן. לכתחלה לא יחשבו על יחיד ואם שחט לרין שיהיה ראו לאכול את כולו וכן אין שוחטין אלה על מי שהיו לאכול בית ממנו נשחט שחיה עד שעת זריקה. הדיבה נמנין על פסח א' עד שיהא בית לכל א' ונמנין על מוח שבראש אכל לא על הגידין הריבין שסופן להשחט ולא על מוח שבראש. וכל זמן שלא נשחט דייין יכילין למנוע עליו ולנשרף דייין ממנו ואף כולן יכילין לשחט ממנו רק שיהא א' מהם ואין נמנין על שני פסחים כאחד ונשחטנו על שנים יאכל מן הנשחט ראשון. ואין צולין שני פסחים כאחד. אין עושין חבורה נשים ועבדים קטנים ועבדים אכל עושין חבורה כל אחד לעצמן ולתבחינה אין עושין חבורה כולה קטנים או חולים זקנים ואומנים וגירים. שחטו לכשרים ולפסולים כבר אכל אכל הדם לכשרים ולפסולים פסול בשורקה חמורה שהוא עיקר הקרבן אפי' חישב נשחט שחיה ע"מ לזרוק לכשרים ולפסולים פסול אכל חישב לזרוק לאכולי כבר שאין משחטין ואוכלין בזריקה. שחט אדם נבזיל אחרים כגון בנו ובתו הקטנים ואוכלין ושפחתו הכנענים אפי' שלא מדעתן ומי שאינו נרשמו שחט עליו מדעתו ממין שהוא לו ואם שניה פסול ובנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים ואשמו כ"ו שלא מיחו היו מדעתן. ואין שוחטין על חצי עבד וחצי בן חורין: אין אכילה הפסח מן החורב כל הלילה ומדעתן עד חלות מות שחטו עד הבוקר נאש שחפר: טעון הלא נשחט אכילתו. אקור לשבר עם משפח טהור שיש עליו כית כבר או שיש מן מוח אפי' נאחר זמן אכילתו אפי' הפסח שנפסד ונלכד שהיה לו שעת הכושר בשחיה חריקה. לפיכך שורפין עצמות הפסח בכלל הנותר שלא יבוא ליד תקלה. וכל הנאכל בשור הגדול אחר שנכבש הוא שחומר לאכול כנגדו מן הגדי הכך אחר לזייתו: יבשמתקרבין הפסח בחול ובעברה ובהחורה גדולה שהאכולים מרובים מקרבין חגיגה: עמו כדי שיהא הפסח נאכל על השבוע ואוכל מחגיגה חתלה ומכרן בא"מ אפי' חקבי"ב על אכילה הונח ובתחורה אכול מנח הפסח כדי שיהא הפסח גמר שביעה ומכרן בא"מ אפי' חקבי"ב על אכילה נאכל ואוכל אפי' בית מבשר הפסח ואינו טועם אחריו כלום. והחגיגה נאכלת כשאר שלמים. ובשר חגיגה שחלה עם הפסח על השלחן זמן אכילתו כפסח עצמו. מי שחבר פסחו ונאכל אחר שהפריש פסח אחר יקריב אחר שזירא והשני יקריב שלמים. שחט שנחמט בשלמים יקריב כולו שלמים ומעוט פסח שנחמט יקריב ג"כ שלמים ופסח שלא חזמו יקריב שלמים. מחסורין כפריים שחל עליהם הנחת ובהחורה אכול מנח הפסח כדי שיהא קרבנותיהן ב"ד בין קודם שחיתם הפסח בין אחר שחיתמו ואוכלין פסחיהן לערב ואין שוחטין עליהן עד שימקרו קרבנותיהן ביד ב"ד שמה יפשו: מזרז שחל שמי של ב"ד וראה קרי בו ביום היה זה טובל ונכנס לעשרת נשים. ישראל ערל שחל בע"פ שוחטין אחר שחל אכל ביד שחל וטבל ב"ד אין שוחטין עליו: מי שחל בבית הפרס ה"ו מנפח חורף ואם לא מלח עלה נעמא שחט ואוכל פסחו וכן בית הפרס שגדוש טהור נעמא פסח:

(יתר הלכות הפסח יבואר לקמן דף צט. בהלכות פסח שני)

מצות עשה לשמוע קרבן פסח כ"ד צניסן אחר חלות ב"ר ב"ר בעורה. ואיש ואשה חייבין במצוה זו. וכל מן הכבשים או מן העזים וזכר בן שנה. ומי שציעלה במזיד והוא טבור וזרזר רחוקה לא היה חייב כרתי: ולא יהיה סתם חמץ בבית שום א' מהמתעסקים וואס היה חמץ בראשית אחד מהם לוקה והפסח כשר. למחללה לרץ לשמוע אומר אלה המידים של בין הערבי' והקטרת והטבט (נרות) [א] ובחול נשמת המידים ב' ומתלה וקרבן ב' ומתלה [א] ובשבת נשמת ב' ומתלה וקרבן ב' ומתלה הפסח אחריו. הפטורין מקרבן ראיה פטורין מפסח (תוס' פסחים דף ג') ומצוה למחללה לחלוק כל העם שעשו הפסחים לג' כמות בעורה וכל כח לא פסוח מ' בני חנם. ונכנס כח ראשונה עד שמתחלה העורה וועל'ן הדלתות ושוחטין ואם נמצא בעל מוס או ערופה שוחטין אחר אפי' בשבת אפי' מאה עד שיכשיר ואם לא עד שסחטין ודעה לפסח יש שחטין אום הווא'. ויאה א' ממרם בדמיו שלא יקריע עד שחוקק [א] דם התמיד. והליכס הכח סוף ההלל כשיר כל עד שמיטה והקריבה ואם גמרו ההלל ועדיין לא שלמו הכח מלהקריב שונים ואם שנו ולא שלמו מלהקריב משלשין ומעולם לא שלשו. ועל כל קריאה וקריאה חוקשין ג' תקיעות בחולות תקיעה הרעוע תקיעה ועל כל פסח היו ט' תקיעות ומנן הקריאה והתקיעות מפורסם בסוכה נד. ובתוס' ד"ה שיר' והכבשים עומדים שורות ובידא' המקריב כסף ומוקריב וזכר שורה שכולה כסף שורה שכולה וזכר וזכר היו מערביין מאוס ומן. ולא היו לתרוק שוליים כדי שלא יימוס וקריבם הדס. שחט השוחט וקבל הכהן ונעמוהו לחבירו וחבירו לחבירו עד שגיע הדס אלל הכהן הקרוב לנזבח ושופכו שפיכה אחת כנגד היסוד. חזר וקבל מוקריב א' מלא ואח"כ החזיר הירקן. ואח"כ מולין הכעלים הפסח בתקיעות של ברזל שחזר קבועין בתכלית בעומדין ומי שלא מלא מקום למלות לקח ממקלות דקים וחלקים שם היו והניחו עד לחיפו ועל כסף חזירו ונחלה ומפסטי. ומפסטיין כל כולו וקורעו ונממחה את קריבו עד שמכיר ממן הוראה והפסח ומנחלה האימורין וסם החלל של הקרב ויומרת הכבד ב' כליות והחלל שניהן והאליה לעומת העצה ונעמוס ככלי שרת ומולחן ומקטירין הכהן ע"ג מוצח כל פסח בפני עצמו. ואסור להביא האימורין יליד נמה. נעמא הבשר ונודע לו קודם וירקא אע"פ שאימורין טעורין לא חזיק הדס ואם דרק לא הוראה ואם נודע לו אחר הוריקה הוראה. נעמאלו האימורין והבשר קיים חזק ואם הוראה לא לערב. נעמאלו הכעלים כל החבורה אחר שנשחט לא חזק ואם דרק לא הוראה ומידיין בפסח שני: לא פספסלו בנפוש יצחק מיד. בדם לא בצעלים מעובר זכרתי ואח"כ יצחק (מיד). שלמו מלהקריב שוחטין דלתות העורה ויואלת כח ראשונה ונכנסה כח שניה יואה שניה נכנסה שלישיה כמעשה ראשונה כך מעשה שניה ושלישיה. שלמה כח ג' ויאלת רוחאים העורה אפילו בשבת. חל י"ד בשבת מעשהו כמעשהו בחול לפי שקבוע לו ומן ואח"כ לעשותו קודם השבת אבל מה שהיה אפשר לעשות קודם השבת כגון הכנתו מחזק לחמוס והמיית יצולו ככלי אם היצלת לא ורדומה אסור ואם לא אפשר לעשותו קודם השבת כגון הדחת קרניו וצלייתו ורדומה [א] אינו רדומה שבת. שבת ולא הביא הסכין בע"א אם לא הקדישו עדיין וינחשו בין קרני הכבש או בלזמרו ומישרו עד שמביאו לעורה ומקדישו שם הואיל וקבוע לו ומן. ובשבת לבד רשאין להקטיר האימורין כל הלילה לפי שחלבי שבת קרנין ב"ט: שלמו מלהקריב בחול בעל הוצה נוטל פסחו עם העור ומביאו לביתו בירושלים ובשבת לא היו רשאין להוליך פסחיהן לבתיהן אלא כח א' ויאלץ פסחיהן ויפשיצו בן בית וכת' ג' וישבת בחול וכת' ג' עומדין במתומו בעורה ושואים הכל עד מ"ז:

ואתח שבא בלימו "ללא ויכד ללא נוטל אותו כולו שלם יחסר אבר ממנו ותחבו ממך פיו עד בית נקבותו בשפדו של עץ רמון ותולבו לתוך התנור שלא יגע בחרסית התנור והאש למטה וכרעיו ובני מעיו חוזה לו ואין לזין אותו בתנור בגדיו האש או ע"ג כלי אבן או כלי מתכת לפי שערך להיות ללי אש ולא ע"י ד"א ואם היה הכלי מתוקב ששולט בו האור לזין עליו. ואסור לאוכלו חי אפילו חצי כלי ומבושל אפילו לאחור בלימו ומותר לטקו אותו בשעת בלימו או לטבל בשעת אפילונו נמי פירות חור ממים: **ואתח** שאלאו אוכלו לערב והוא הבשר ואוכל וחומר המעומת מן הפסד ומספקן אם ראה ושיבגייע לגיד השחך מוציא ומניחו עם שער הגדיון והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אפילו. ולא יאכל ממנו בית ללי מנצנו". וכל האוכל מן הפסד אינו אוכל אלא בתבונה אחת ואין מוציאין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones